

Mistr Jan Hus

Charakterizace období

Počátek 15. století - Evropa a České království bylo ve velké hospodářské i sociální krizi. Církev tehdy zcela ovládala duchovní život lidí a vlastnila obrovský majetek, a právě církvi lidé připisovali hlavní vinu za úpadek tehdejší společnosti.

Velkým problémem byl kontrast mezi velkolepostí luxusního života církevních hodnostářů a bídou nižších vrstev společnosti. Byla tedy požadována reforma církve a její návrat k původnímu modelu. Nakonec reforma pocházela z duchovních, jelikož i samotná církev o tomto problému věděla a chtěla ho řešit.

Krise v českých zemích - klesal výnos Kutnohorských dolů i hodnota samotných peněz. Poklesly ceny zemědělských produktů a ceny řemeslných výrobků se naopak zvyšovaly.

Nastal také úbytek obyvatelstva, kvůli morovým epidemiím. Kvůli tomu se začaly zvyšovat i daně.

Panovníkem českého království se v roce 1378 po smrti Karla IV. stal jeho syn Václav. Společnost stále mířila k úpadku, a tak pro lidi byl Václav velkou nadějí. Ten i přes to, že byl chytrý a nadaný, nedokázal se situací v zemi nic dělat. Proti Václavu dokonce později vznikla široká koalice proto musel přijmout určité podmínky šlechty. Tímto krokem se situace v zemi docela uklidnila, ale lid chtěl stále reformy.

Nejvíce řešili tyto problémy vzdělanci, například univerzitní mistři. Ti stále diskutovali o těchto problémech, nejprve pouze na univerzitě, později i veřejně.

Jan Hus – život

Mistr Jan Hus se narodil asi v roce 1371 v Husinci u Prachatic v chudé rodině. datum jeho narození není známo.

Husův otec se nejspíše jmenoval Michal, a pak se usuzuje, že měl nejméně jednoho bratra, který měl alespoň dva syny.

Odchod z domova

Mezi lety 1386 – 1390 pravděpodobně Jan Hus odešel studovat do Prahy. V hlavním městě se nejprve nazýval „Janem z Husince“ později své jméno používal jen ve tvaru „Jan Hus“.

Vystudoval tříleté studium na fakultě svobodných umění roku 1393 – první hodnost- titul bakalář svobodných umění. Hus ale směřoval výš a chtěl další tituly.

V roce 1396, vykonal mistrovské zkoušky na této fakultě a stal se mistrem svob. Umění.

Hus se v této době seznámil s názory a spisy od Jana Viklefa (†1384), reformátora z Oxfordu, které ho následně velice ovlivnily.

V roce 1398 Hus pronikl do skupiny mistrů, kteří pravidelně přednášeli žákům a měli významné slovo při organizování odborné činnosti fakulty. Postupně se stal jejich čelním představitelem.

Betlémská kaple(1391) byla významným centrem českého univerzitního národa. Její činnosti se týkaly podpory českých studentů a mohli zde kázat čeští kazatelé. Mistr Jan Hus zde začal kázat asi od roku 1402.

Tímto bylo započato nové období jeho života.

Mimo jiné, kazatelem tam zůstal celých 10 let.

Byl to velice důležitý krok v Husově životě, ale i dějinných církevního hnutí.

Stal se velmi populárním, kázal česky, ale i latinsky. Citoval Písmo a církevní autority a v jeho pojetí je tradice pramenem Božího zjevení.

Byl také velmi oblíbených i proto, že jeho kázání byla o aktuálních tématech tehdejší doby. Hus byl chvíli i oblíbeným a vítaným kritikem i pro světskou a církevní vrchnost.

Rozpor

Jan Viklef, jak již bylo řečeno, hrál velice důležitou roli v Husově životě. Hus jeho díla velice rád studoval.,

Čím byl Viklef ale tolik nebezpečný pro tehdejší církev?

Říkal, že největší autorita je Bible a to, co je tam navíc, pochází od lidí. Bibli by měli být schopni číst všichni křesťané, aby si sami mohli vyložit a interpretovat věci z ní.

Zpochybňoval ale také autoritu papeže. Podle něj je to úřad, který vytvořil člověk, a ne Bůh. Jeho moc se proto neplatí na světské záležitosti.

Viklef byl do určitého roku chráněn vévodou Johnem z Gauntu, ve stejném roce však vévoda upadl v nemilost krále Richarda II. a nemohl tak nadále Viklefa podporovat. Viklef byl propuštěn z Oxfordu kvůli svým názorům a v roce 1382 prohlásila londýnská synoda 24 Viklefových článků za kacířské. V roce 1401 byl dokonce ustanoven trest smrti pro každého, kdo bude kázat v duchu Viklefa.

Začátky Husova procesu

r. 1408 vydal arcibiskup vydává příkaz, aby Viklefovy spisy byly odevzdány a prošetřeny. Papež také zakázal kázání na soukromých místech, což se mělo týkat právě i Betlémské kaple.

Později arcibiskup nařídil tyto spisy spálit.

Hus vystoupil na obhajobu Viklefa a napsal spis: *De libris hereticorum legendis* - O čtení kacířských knih, dokonce na Viklefovu podporu svolal velkou diskuzi a i přes odpor papeže dál kázal v Betlémské kapli.

V červnu roku 1410 byla nad Husem vyhlášena první klatba (zákaz mši), v Praze mu bylo také zakázáno kázat mimo kostely. Později byl Mistr Jan předvolán před papežský soud, který měl konečně vyřešit jeho spory.

1412- do Prahy byla doručena bula papeže, ve které vyhlásil křížovou výpravu proti neapolskému králi a píše v ní, že udělí odpustky tomu, kdo se této výpravě přímo zúčastní či ji nějakým způsobem podpoří. Samozřejmě Hus okamžitě vystoupil proti ní a tímto se dostal do přímého střetu s papežem. Dál ale Hus kázal proti odpustkům v kapli.

Tímto jeho činem Hus ztratil královu ochranu. Jeho veřejná kritika poměrů v církvi v církvi začala být pro krále a církev nepohodlná.

Hus poté musel odejít z Prahy, tajně poté cestoval po různých místech, později se usadil na Kozím hrádku a na Krakovci, kde dále psal i kázal.

Husova díla

Právě v této době - 1412 -1413 - vznikala Husova další významná díla, jako např. dílo *Výklad víry, desatera a páteře*;

Zrcadlo člověka hříšného větší;

O šesti bludech;

Provázek tříramenný, ve kterém Hus mluví o myšlence, že ke spáse nás táhne jeden provázek, který je spleten ze tří pramínků: víry, naděje a lásky.

Mezi tyto spisy patří i *Postila*, která patří mezi nejznámější Husova díla.

Na sklonku roku 1412 Hus napsal spis *Dcerka*, který je věnovaný hlavně ženám.

Odsouzení a smrt

V roce 1413 začal církevní sněm v Kostnici, který byl svolán papežem Janem XXIII.

Koncil měl řešit především sjednocení církve, otázky věroučné a církevní reformy. Hus obdržel dvakrát výzvu od Zikmunda prostřednictvím jeho poslů, aby se na koncil dostavil a hájil se. Po delším váhání se Hus rozhodl, že do Kostnice opravdu přijede.

Hus se velmi pečlivě připravoval na svou obhajobu. Také doufal, že bude moci přednést připravenou *"Řeč o míru"*. Zárukou Husovi bezpečnosti byl i slib od Zikmunda, který řekl, že mu poskytne ochranný glejt. Skutečně mu ho vydal, ale Hus glejt obdržel až v Kostnici. Pod tlakem koncilu král nakonec tento glejt musel zrušit a odvolat.

Zikmund usiloval o Husovo propuštění, ale dosáhl pouze zlepšení jeho podmínek ve vězení a toho, že Husovi bylo umožněno veřejné slyšení. Mohl ale zase začít psát listy listy a jeho přátelé ho alespoň mohly navštěvovat. Ve vězení vznikla díla jako - O svátosti těla a krve Kristovy, - O krvi Kristově pod způsobou vína, - O pokání a - O smrtelném hříchu.

Hus ani po dlouhém vězení nechtěl ustoupit od svých názorů. Byla mu nabídnuta i formule, dle které se měl odvolat. Tu ale Hus odmítl s tím, že nemůže odvolat něco, co nehlásal.

Je tedy považován za zatvrzeného, zbaven kněžské hodnosti a odevzdán světskému soudu k potrestání.

Trest se konal na hranici před městskými hradbami Kostnice. Mistr Jan Hus byl upálen na hranici jako kacír. Kati Husův popel vyhrabali a hodili ho do řeky do Rýna, aby z něj nic nezbylo a aby jeho příznivci nemohli uctívat jeho ostatky. Po Husově smrti začaly protesty, které později vyústily v husitské války. Na místě tehdejší hranice dnes stojí pamětní kámen.

Důsledky

Husova myšlenka později měla sociálně revoluční význam, hlavně pro lidové vzdělání. Pro realizaci této myšlenky bylo nutné poskytnout všem takové vzdělání, aby se mohli sami podle Písma rozhodovat. Znalost čtení a psaní pak bylo rozšířeno husitstvím a odstranilo tehdy velice odmítavý postoj ke vzdělávání žen.

Aktuálnost M. J. Husa spočívá v jeho životním příběhu, který je velmi silný. Autentický příběh člověka, který prošel vnitřním vývojem, obtížným rozhodováním a zápasem. Dnes je zřejmá snaha ze strany historiků ukázat lidskou stránku českého reformátora.

Husův odkaz spočívá především v rovině náboženské a mravní. Hodnoty, které Hus zastával, mají náboženský a biblický charakter. Stejně tak se může zdát, že Hus měl příliš vysoké mravní nároky na tehdejší církev, na společnost i na jednotlivce. Žijeme sice v jiné době a v jiné situaci, přesto rezignace na etické hodnoty není dobrou cestou ani pro jednotlivce ani pro společnost.

Význam pro mě

Jan hus trval na pravdě a byl za ni i ochoten zemřít. Pro jeho život byla pravda velice zásadní, a i když byl ve velice špatné pozici, poté uvězněn, stále si stál za svým a nikdy neodovlal to, co hlásal.

Podle některých historiků, například Jířího Kejře, byl Jan Hus příliš kritický, neuvažoval realisticky, byl konfliktní a příliš ctižádostivý, což se můžeme dovědět z publikace „Hus známý a neznámý“, která vyšla v roce 2010.

Přínos pro spolužáky – někdy je ale dobré ustoupit a nebýt tolik tvrdohlavý, protože v nějakých chvílích je nutné ustoupení.

Zajímavosti:

V roce 2005 se Jan Hus umístil na sedmém místě v anketě Největší Čech. Dostal 10 487 hlasů.

Jan Hus je jedna z hlavních postav internetového komiksu Opráskí sčeskí historje.

České dráhy v současnosti (2016) provozují pár vlaků (Ex 351/352) Jan Hus v trase: Praha–Domažlice–Schwandorf–Regensburg–Mnichov.

Zdroje:

- BOROVSKEÝ Karel Havlíček. Mistr Jan Hus. Kladno : Nákladem A. Švejnara, 1904
- KEJŘ, Jiří. Jan Hus známý i neznámý. 1. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 2009. ISBN 978-80-246-1643-8.
- KYBAL, Vlastimil. M. Jan Hus život a učení. Díl.II. Praha : Nákladem Jana Laichtera, 1931